

TRILATERAL VERDA

EL CAPITALISME «VERD» AVANÇA

MAURICE STRONG

SANTIAGO VILANOVA →

PERIODISTA I CONSULTOR AMBIENTAL

Tot i que aquest treball teòric va passar desapercebut en les seccions d'economia dels diaris va ser premonitori del que, finalment, ha succeït. Efectivament, les mateixes empreses contaminants –amb excepcions– dominen el reciclatge, les energies renovables i es preparen per fer-ho amb l'agricultura ecològica. L'objectiu és operar amb més intensitat durant les properes dècades, quan es produeixin noves crisis energètiques.

Els «verds» representats en els parlaments o en els governs, com que no practiquen un aprofundiment del seu discurs ideològic ni treballen per a una autèntica democràcia ambiental, són de fet un instrument de l'ecoindústria: publicistes pagats per l'erari públic per beneficiar el negoci dels que no són ni seran mai, probablement, ecologistes.

Aquesta és una síntesi de com el capitalisme va preparar i consolidar l'operació de fer-se amb el mercat generat per l'ecologisme militant dels anys setanta.

L'estratègia del capitalisme «verd» es va iniciar a la Cimera de les Nacions Unides sobre el Medi Ambient Humà a Estocolm el 1972 i va culminar a la Conferència de Rio de Janeiro sobre el Medi Ambient i el Desenvolupament de 1992. La Cambra Internacional de Comerç adoptà el 1990 la primera Carta de les Empreses per a un Desenvolupament Sostenible. Els sectors neoliberals de l'Organització Mundial del Comerç (OMC) començaven a albirar la possibilitat de vendre la compatibilitat del creixement econòmic amb la protecció del medi ambient (tal com es va definir en el Tractat de Maastricht i es proposa en el nou redactat del Tractat de la UE). El problema era com aconseguir neutralitzar el discurs radical de les ONG i dels partits verds emergents.

La creació del Business Council for Sustainable Development (BSCD), liderat per l'empresari suís Stephan Schmidheiny, i 50 alts directius de grans multinacionals (com, entre d'altres, Juan March Delgado, del Grup March), iniciaria el procés de recuperació a nivell mundial de l'espai ecolò-

L'any 1994 vaig publicar *Empresaris verds per a un planeta blau. L'estratègia ambiental de l'empresa del segle XXI* (també en versió castellana), amb un pròleg d'Eduard Punset, que era president de FORO, un club de reflexió amb forta tendència ambientalista. Sempre he cregut que Punset havia de ser el líder d'un Partit Liberal amb el qual els ecologistes potser hauríem pogut establir un veritable diàleg. En aquell assaig, el primer que feia un ecologista sobre el sector empresarial, ja hi advertia sobre la capacitat que el capitalisme neoliberal tindria d'integrar les idees ecologistes amb l'objectiu de controlar noves formes d'inversió postindustrials.

gista al servei del mercat. Aquest procés conspiratiu –inici de la Trilateral Verda– va culminar a Rio, on Maurice Strong, secretari general de la Cimera, personalitat vinculada als sectors energètics canadencs, obriria les portes al nou capitalisme «verd».

Posteriorment a Rio, les multinacionals vinculades al negoci ambiental proposarien un procés d'unificació de criteris, tot invertint milers de milions de dòlars en màrqueting i publicitat. Seguidament, van preparar experts i consultors molt ben remunerats per estar presents a totes les reunions internacionals relacionades amb el canvi climàtic, la biodiversitat i el Protocol de Kyoto.

Nord-americans, japonesos, alemanys i canadencs comencen a competir per fer-se amb el comerç de tecnologia ambiental. Els EUA no signen el Protocol de Kyoto però realitzen les inversions més grans de la seva història en I+D per monopolitzar en menys d'una dècada el mercat post-Kyoto. S'arriba d'aquesta manera a la Conferència de Johannesburg sobre el Desenvolupament Sostenible de 2002 amb una presència absoluta dels sectors empresarials. Les veus de les ONG queden totalment marginades, tret de Greenpeace, UICN, WWF i Friends of the Earth.

Mentrestant, en les direccions dels partits verds més influents, especialment els Die Grünen, s'hi col·loquen personalitats arribistes no contràries a l'estratègia que defineix el capitalisme «verd» i que no dificulten el seu procés alienant. Fins i tot, líders de l'economia solar, com el socialista Hermann Scheer, president d'Eurosolar, o Ernst Ulrich von Weizsäcker, coautor d'*El factor 4*, membre d'Ecoropa i col·laborador del Club de Roma, queden marginats dins l'estratègia de l'SPD alemany. Energies netes sí, però centralitzades i dirigides per les companyies elèctriques ja conegudes.

A França, «cremat» Brice Lalonde –el líder ecologista dels setanta–, dominen l'ecologia política esquerrans pròxims al PSU, que no es qüestionen el paper de l'ecoindústria i la seva evolució, ni tampoc no reclamen una veritable democràcia ambiental. La lluita antinuclear es deixa a

STEPHAN SCHMIDHEINY

mans de la xarxa Sortir du Nucléaire.

A l'Estat espanyol, queden arraconats de l'opinió pública fundadors del pensament ecologista i antinuclear com Mario Gaviria, Pedro Costa Morata, Vicenç Marqués, José Allende i Humberto da Cruz.

ELS ANTIGLOBALITZACIÓ, FRENATS

Durant els anys noranta i principis del nou mil·lenni la preocupació del capitalisme «verd» seria l'empenta que prenia el moviment antiglobalització. Definit com una alternativa econòmica i social al neoliberalisme i a l'OMC, aquest moviment motivaria una renovació d'idees, especialment en el Tercer Món. Es temia que els antiglobalització s'unissin als ecologistes en un front compacte i radical. José Bové, el líder dels camperols francesos, intentaria fer aquest pont sense èxit. Els teòrics del moviment antiglobalització tenen una formació ideològica marxista i no els preocupa massa ni l'ecologia ni l'ecoindústria. A excepció, potser, de l'ecofeminista hindú Vandana Shiva, la resta d'intel·lectuals antiglobalització oblidem el discurs antinuclear i es concentren a criticar les institucions financeres (OCDE, Banc Mundial, FMI). Ni Ignacio Ramonet, ni Eduardo Galeano, ni Susan George (famosa per l'Informe Lugano), ni Bertrand Cassen, ni altres dirigents d'Attac, no es declarem ecologistes. Únicament les campanyes contra el transgènics perjudiquen realment les multinacionals del sector, que tot i les incipients campanyes de boicot continuen

incrementant el seu negoci especialment a l'Estat espanyol i a l'Amèrica Llatina.

Aquesta debilitat teòrica dels antiglobalització acabaria facilitant un diàleg totalment manipulat entre el fòrum capitalista de Davos i l'antiglobalització de Porto Alegre. La darrera trobada a la ciutat brasilera va resultar confusió, intervinguda pel discurs polític dels presidents Hugo Chávez i Lula da Silva, avalats per Ramonet i Galeano. Però ni l'un ni l'altre no s'han demostrat disposats a canviar el model energètic dels seus països. Veneçuela optarà per continuar amb el «tot petroli» i Brasil per l'energia atòmica i la destrucció de l'Amazònia. A l'Estat de Parà, on va caure assassinada la religiosa ecologista Dorothy Stang, cada any desapareixen 25.000 km² de selva. Lula no ha frenat aquest desastre però encara és venerat pels antiglobalització.

El capitalisme «verd» avança imparable i ara utilitza multimilionaris com G. Soros, L. Benetton, D. R. Tompkins, B. Gates o T. Turner, que compren terres llunyanes i grans espais naturals i proposen els anomenats «fons ètics d'inversió». Una forma de rentar-se la mala consciència de llurs negocis bruts.

EL MERCAT D'EMISSIONS

La feblesa del moviment antiglobalització i la integració d'una bona part del moviment ecologista ha fet volar alt els falcons del planeta. L'elecció de Paul Wolfowitz, exvice-secretari del Pentàgon, com a president del Banc Mundial, preveu un reforçament de la indústria petroliera (amb noves explotacions a Alaska) i nuclear (nova generació de reactors atòmics), i, alhora, un control absolut de l'estratègia ambiental a través del Fons Mundial pel Medi Ambient (GEF).

Però l'arcàdia del capitalisme «verd» és ara el mercat generat a propòsit del Protocol de Kyoto, basat en la compra i venda de drets a contaminar, que provocarà una colonització encoberta dels països de l'Europa de l'Est i de l'Amèrica Llatina i que, ben segur, no aturarà la crisi ecològica.

Deixar la lluita contra la pol·lució industrial a mans dels operadors borsaris, bancs, auditors, consultores, firmes d'enginyeria i de certificació que han treballat el mercat productivista és una aberració. Si més no, per actuar en aquest terreny haurien d'obligar-se a signar un codi ètic a favor de la sostenibilitat. Però això és una illusió.

A Europa, la compra i venda de drets d'emissió de gasos contaminants mou ja 30.000 milions d'euros i s'espera que el 2010 en mogui 200.000. Aquest pastís serà controlat pels brokers i les auditories més agressives, tot desbordant els plantejaments de democràcia ambiental fets pels ecologistes. En aquest sentit, resulta inconcebible que ni el Grup Verd al Parlament Europeu ni cap partit ecologista dels que participen en accions de govern no s'hagin pronunciat críticament contra aquest mercat global, presentat com l'única alternativa per reduir les emissions de CO₂.

Les conseqüències d'aquesta manca de reacció-reflexió dels moviments ecologista i antiglobalització pot desdibuixar la tasca de milers d'associacions i ONG i de milions d'activistes que creien que «un altre món és possible».

Proper capítol: **Els nostres ideòlegs ecologistes.**